

Οικογένεια

Οικογένεια είναι το σύνολο των ανθρώπων που ζουν κάτω από την ίδια στέγη και συνδέονται μεταξύ τους με γάμο και συγγένεια. Η οικογένεια είναι η πρώτη κοινωνική ομάδα που με τη διαδοχική διεύρυνσή της δημιουργήσε την κοινωνία. Ο σχηματισμός της οικογένειας οφείλεται στην προσπάθεια του ανθρώπου να καλύψει τις βιολογικές και συναισθηματικές ανάγκες του.

Σχολικό εγχειρίδιο, Οικιακή οικονομία, Α' Λυκείου

Τα είδη της οικογένειας

Η οικογένεια διακρίνεται σε...	Πιο αναλυτικά...
Πυρηνική οικογένεια	Αποτελεί την κύρια μορφή οικογένειας. Δημιουργείται με κάποια μορφή νομικής κατοχύρωσης (π.χ. γάμος, σύμφωνο συμβίωσης) και αποτελείται από τους συζύγους μόνο ή από τους συζύγους και τα παιδιά τους.
Μονογονεϊκή οικογένεια	Αποτελείται από ένα ή περισσότερα παιδιά και τον έναν γονέα. Σε αυτόν τον τύπο οικογένειας συμπεριλαμβάνονται και οι ανύπαντρες μητέρες με παιδιά.
Οικογένεια χωρίς γάμο	Αποτελείται από ζευγάρια που συζούν, με ή χωρίς παιδιά.
Εκτεταμένη οικογένεια	Αποτελείται από τρεις ή περισσότερες γενιές που ζουν στο ίδιο σπίτι (π.χ. παππούς-γιαγιά, γονείς, παιδιά).

Η αξία της οικογένειας

Η οικογένεια διαδραματίζει σπουδαίο ρόλο, επειδή...	Πιο αναλυτικά...
Αποτελεί βάση για την πνευματική διάπλαση και ολοκλήρωση των νέων	Οι γονείς μέσω του δικού τους μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου παρέχουν εκούσια ή ακούσια στους νέους όλα τα απαραίτητα στοιχεία του γλωσσικού κώδικα και μυούν τους νέους στη γνώση, καθιστώντας την οικογένεια έναν από τους σημαντικότερους φορείς αγωγής. Έτσι, ο νέος βρίσκει απαντήσεις στα πρώτα υπαρξιακά του ερωτήματα και καλλιεργεί όλες τις νοητικές του λειτουργίες (κριτική ικανότητα, αντίληψη, φαντασία κ.ά.).
Ηθικοποιεί το άτομο και του προσφέρει έναν κώδικα αξιών	Ο γονέας μέσω των αξιών που έχει υιοθετήσει κατά την πορεία της ζωής του βρίσκεται σε θέση να εμπνεύσει και να διαμορφώσει την ηθική του παιδιού του, καθότι αποτελεί το πρωταρχικό πρότυπο. Δεδομένου αυτού και μέσω της δυναμικής του μιμητισμού η οικογένεια διαμορφώνει έναν κώδικα αξιών που θα γαλουχηθεί ο νέος (αγάπη για τον συνάνθρωπο, σεβασμός, κατανόηση, δικαιοσύνη κ.α.) και θα πορευθεί ηθικά και ολοκληρωμένα στη ζωή του.
Θέτει τις βάσεις για την ομαλή κοινωνικοποίηση	Η οικογένεια είναι υπεύθυνη να διδάξει βιωματικά στον νέο τον τρόπο κοινωνικής συμπεριφοράς. Ο νέος μαθαίνει τα πρώτα ψήγματα της

	κοινωνικής του φύσης, υπερβαίνει τα ατομικά συμφέροντα και υιοθετεί το αίσθημα συλλογικότητας, καλλιεργώντας παράλληλα κοινωνικές αρετές που θα βοηθήσουν στην ένταξή του στον κοινωνικό ιστό. Έτσι, η οικογένεια κατορθώνει να μεταλαμπαδεύει τα πρώτα βιώματα συνύπαρξης και κοινωνικοποιεί λυσιτελώς τον νέο.
Καλλιεργεί και σφυρηλατεί την προσωπικότητα και την ιδιοπροσωπία του ατόμου	Οι γονείς είναι τα πρώτα άτομα που το παιδί συναντά, με αποτέλεσμα να αποτελούν και καθοριστικά πρότυπα προς μίμηση. Έτσι, το παιδί μέσω του συμπεριφορισμού υιοθετεί στοιχεία της συμπεριφοράς και πεποιθήσεων των γονέων του, διαπλάθοντας την αντίστοιχη προσωπικότητα.
Εξασφαλίζει τα απαραίτητα για την επιβίωση	Η οικογένεια είναι ο βασικός κοινωνικός θεσμός που μέσω της αναπαραγωγής διαιωνίζει το ανθρώπινο είδος και οδηγεί στη δημιουργία κοινωνιών. Επομένως, αποτελεί μια μορφή κοινωνίας, ή συγκεκριμένα μια κοινότητα που λειτουργεί κατ' αναλογία της πόλης-πολιτείας. Γι' αυτό ικανοποιεί της πρωταρχικές ανάγκες των νεότερων μελών της (τροφή, στέγη, ασφάλεια, προστασία) και υποβοηθά την ανάπτυξη και προκοπή τους.
Αποτελεί κοινότητα ατόμων με στόχο την αλληλοβοήθεια	Η οικογένεια είναι ένας θεσμός με υπεραξία, καθώς τα μέλη της δεν έχουν μόνο την πρακτική υποχρέωση να προσφέρουν και να καλύπτουν της ανάγκες των άλλων. Τουναντίον, κάθε φορά που χρειάζονται υποστήριξη μπορούν να προστρέξουν στα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας, τα οποία λόγω του αισθήματος άδολης αγάπης και ανιδιοτέλειας είναι σε θέση να βοηθήσουν και να συνδράμουν.
Προσφέρει ευγενή συναισθήματα και ψυχικά οφέλη	Εντός της οικογενειακής μήτρας ο νέος γνωρίζει τα πιο αγαθά και ευγενή αισθήματα, όπως η αγάπη, η φροντίδα, η κατανόηση, η ασφάλεια. Με αυτά καλύπτεται συναισθηματικά το παιδί, βιώνει την αποδοχή και καταπολεμά συμπλέγματα. Έτσι, μέσω της στοργής των γονέων καλλιεργείται ένας υγιής μελλοντικός πολίτης, που ως ενήλικος θα έχει στέρεο έδαφος να πορευθεί στη ζωή και να συνεχίσει την επίτευξη του ατομικού του, αλλά και κοινωνικού του στόχου.
Αποτελεί το πρώτο «πρότυπο» που συναντά ο άνθρωπος	Η οικογένεια είναι η πρώτη κοινωνία που συναντά και εντάσσεται το παιδί, οπότε έχει μία τεράστια δυναμική επιρροής και επίδρασης τόσο στον ψυχισμό του όσο και στις επιλογές του. Γι' αυτό οι γονείς διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο ως υγιή πρότυπα που προβάλλουν σωστές επιλογές στη ζωή του παιδιού. Εφαρμογές μιας τέτοιου είδους δυναμικής μπορούν να εντοπιστούν σε καλλιτεχνικές, αθλητικές δραστηριότητες ή και στον τρόπο συμπεριφοράς σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.
Λειτουργεί ως «νηπενθές φάρμακον»	Η οικογένεια έχει την τεράστια δυναμική να λειτουργεί ως «νηπενθές φάρμακον», δηλαδή ως αγχολυτικό μέσο που το παιδί θα χρειάζεται σε κάθε δύσκολη στιγμή της ζωής του. Άλλωστε, η αγκαλιά των γονέων αποφορτίζει τον νέο από τα δυσάρεστα συναισθήματα και του παρέχει το αίσθημα της ασφάλεια, που θα τον βοηθήσει απροσπέλαστα να πορευθεί και να αντιμετωπίσει όποια δυσκολία.
Προσομοιάζει στην κοινωνία και προωθεί τα δημοκρατικά ιδεώδη	Η οικογένεια έχει τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας των ανθρώπων. Υιοθετεί ένα σύστημα άρχοντος-αρχομένου, διέπεται από κανονισμούς, προσφέρει δικαιώματα και τα μέλη της έχουν υποχρεώσεις για την εύρυθμη λειτουργία της. Όλα αυτά θυμίζουν την ίδια την κοινωνία. Γι' αυτό εθίζει τον νέο στην αρχή της πλειοψηφία, του καταμερισμού των ευθυνών και της ανάληψης ευθυνών, καλλιεργώντας με αυτόν τον τρόπο τις δημοκρατικές αρχές.

Συνδέει τον άνθρωπο με την παράδοση και τον πολιτισμό	Η οικογένεια ενσταλάζει στη συνείδηση των νέων όλες τις αξίες και τα ιδανικά που είναι εγγραγμένα στην παράδοση και στον πολιτισμό της χώρας. Αυτό επιτυγχάνεται, καθώς μεταλαμπαδεύει γνώσεις του ιστορικού παρελθόντος, ήθη και έθιμα, με αποτέλεσμα να προσφέρει τον συνδετικό κρίκο στο νεαρό μέλος της με το παρελθόν, για να μην νιώθει μετέωρο και αποκομμένο.
Υποβοηθά τον νέο να εντοπίσει κλίσεις και talέντα	Οι γονείς νιώθουν το ύψιστο χρέος να βοηθήσουν και να επενδύσουν στην εξασφάλιση του μέλλοντος των παιδιών τους. Έτσι, δομούν την αγωγή και μόρφωση των παιδιών τους με άξονα την καλλιέργεια και ανακάλυψη των κλίσεων και των ταλέντων τους, αλλά και την απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσεων. Με αυτό τον τρόπο το παιδί συνειδητοποιεί τι του αρέσει και με τι θα ήθελε να ασχοληθεί μελλοντικά, επιτυγχάνοντας την χειραφέτησή του και την autάρκειά του.

Τα εφόδια των νέων από την οικογένεια

Υγιής κοινωνικοποίηση - Αποφυγή μαζοποίησης	Σύστημα αξιών και ηθικοποίηση	Πνευματική τελείωση και κριτική ικανότητα
Διάλογος	Υγιής πολιτικοποίηση και εκδημοκρατισμός	Φιλική συμπεριφορά – Ολοκληρωμένη προσωπικότητα
Υποστήριξη – Σεβασμός – Εκτίμηση	Αγάπη για τον συνάνθρωπο – εθελοντισμός	Ψυχική – συναισθηματική ολοκλήρωση
Αίσθημα ασφάλειας	Αυτονομία – Αυτάρκεια	Επαγγελματικός προσανατολισμός – Στόχοι για το μέλλον

Λόγοι που μαρτυρούν την κρίση του θεσμού της οικογένειας

Ο θεσμός της οικογένειας διέρχεται περίοδο κρίσης και αυτό επιβεβαιώνεται, επειδή παρατηρείται ότι...	Πιο αναλυτικά...
Υπάρχει έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των μελών	Οι ασθματικοί ρυθμοί ζωής σε μία υπερκαταναλωτική κοινωνία δεν επιτρέπουν στα μέλη μιας οικογένειας να βρουν γόνιμο χρόνο, να συζητήσουν και να έρθουν κοντά, με αποτέλεσμα να αποξενώνονται και να ωθούνται στην απομόνωση του ατομικισμού.
Συνεχώς αυξάνονται τα περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας	Καθημερινά πληροφορούμαστε από τα παραδοσιακά και ψηφιακά μέσα ενημέρωσης για περιστατικά βίας και κακοποίησης παιδιών και γυναικών-συζύγων εντός του οικογενειακού ιστού. Τέτοια γεγονότα απαξιώνουν τον θεσμό της οικογένειας και προσβάλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και κατ' επέκταση στο σύνολο.

Καταστρατηγείται το δικαίωμα της ισότητας μεταξύ των μελών της οικογένειας	Πολύ συχνά γίνονται φανερά περιστατικά πατριαρχίας και ανδροκρατικών αντιλήψεων, κάτι που προσβάλει το ήδη κατοχυρωμένο δικαίωμα της έμφυλης ισότητας. Τέτοια περιστατικά, υποβαθμίζουν τον ρόλο της γυναίκας και μειώνουν την αξία της οικογένειας, η οποία οφείλει να δομείται στις αρχές της ισότητας και της ελευθερίας.
Έχει διαφοροποιηθεί ο ρόλος της γυναίκας-συζύγου	Η γυναίκα στη σύγχρονη κοινωνία βιώνει την ελευθερία της επιλογής και για αυτό απολαμβάνει τα οφέλη της εκπαίδευσης, της εργασίας και της αυτοκυριαρχίας. Αυτή η αλλαγή, όμως, συρρίκνωσε αισθητά τον ρόλο της γυναίκας εντός της οικογένειας και την απομάκρυνε από την πλήρη ανάληψη ευθυνών για το μέγαλωμα των παιδιών και την φροντίδα των υποχρεώσεων του σπιτιού. Το κενό αυτό δεν καλύφθηκε σε πολλές περιπτώσεις από τους άνδρες, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται η εύρυθμη λειτουργία της οικογένειας.
Υπάρχει αύξηση διαζυγίων	Σε σχέση με το παρελθόν, το φαινόμενο ρήξης της σχέσης του ζευγαριού και η απόφαση για διαζύγιο έχει αυξηθεί. Έτσι, παρατηρείται η οικογένεια πολύ συχνά από πυρηνική να μεταστρέφεται σε μονογονεϊκή με όσες συνέπειες έχει αυτό για τον ψυχισμό του παιδιού.
Υπάρχει αποξένωση και συναισθηματική ουδετερότητα των μελών μιας οικογένειας	Αφενός η παρεϊσφρηση της τεχνολογίας και των ψηφιακών μέσων, αφετέρου η πολυάσχολη καθημερινότητα έχουν αγκιλώσει τα μέλη μιας οικογένειας στη φροντίδα του «εγώ», δημιουργώντας ένα υποτροφικό «εμείς». Αυτό επιφέρει το θάνατο των συναισθημάτων και την εξασθένηση των συναισθηματικών οικογενειακών δεσμών.
Έχουν αυξηθεί οι οίκοι ευγηρίας	Οικογένεια δεν σημαίνει μόνο γονείς και παιδιά, αλλά και παππούδες και γιαγιάδες. Όμως, αυτή η σύνδεση και επικοινωνία τριών γενιών έχει ατροφήσει στη σύγχρονη κοινωνία και παρατηρείται ότι πλέον τα νεότερα μέλη δεν έχουν συχνή επαφή με τους υπερήλικες συγγενείς τους, διότι δεν συζούν μαζί, καθώς δεν είναι εύκολη η φροντίδα τους. Αυτή η μετάθεση ευθύνης σε οίκους ευγηρίας σηματοδοτεί την απαρχή της οικογενειακής κρίσης και απαξίας.
Υπάρχει αδιαφορία των νεότερων ανθρώπων να συγκροτήσουν οικογένεια	Οι τελευταίες δεκαετίες επιβεβαιώνουν ότι ο άνθρωπος της καταναλωτικής και καπιταλιστικής κοινωνίας υιοθετεί το πρότυπα της καριέρας. Οι περισσότεροι ενδιαφέρονται να διαπρέψουν επαγγελματικά και να ικανοποιήσουν τη ζωή τους μέσω της εξασφάλισης πόρων, με αποτέλεσμα να απομακρύνονται από το πλάνο δημιουργίας οικογένειας.
Υπάρχει ωριμότητα της νεότερης γενιάς και πρόωρη ανάληψη ευθυνών	Λόγω της τεχνολογικής ανάπτυξης και της διόγκωσης της επιστημονικής γνώσης, ο νέος της εποχής μας καθίσταται περισσότερο ανεπτυγμένος νοητικά από ότι στο παρελθόν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να ωριμάζει γρηγορότερα, να επιζητά την ανεξαρτητοποίησή του και πολλές φορές να συγκρούεται με τους γονείς του, καθώς προωθεί ένα κλίμα ελευθεριότητας και αμφισβήτησης της ενήλικης εμπειρίας.
Έχουν διογκωθεί τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας	Η σύγχρονη κοινωνία ταλανίζεται από πλήθος κοινωνικών παθογενειών που επηρεάζουν τον οικογενειακό ιστό. Η ανεργία, η οικονομική ακρίβεια και κρίση, η πνευματική αποτελμάτωση και η αβεβαιότητα του αύριο διογκώνει τα άγχη και την ανασφάλεια στους ανθρώπους με αποτέλεσμα είτε να αδυνατούν να προσφέρουν στα μέλη της οικογένειάς τους είτε να μην επιλέγουν τη δημιουργία οικογένειας.
Συντελείται άγηση κριτική των παραδοσιακών θεσμών και κυριαρχεί προοδοπληξία	Η σύγχρονη κοινωνία χαρακτηρίζεται από ένα πνεύμα άκριτης αποδοχής ξενικών προτύπων και μαζοποίησης, με αποτέλεσμα να απομακρύνονται οι άνθρωποι από τους παραδοσιακούς θεσμούς του ιστορικού παρελθόντος. Ένας από αυτούς του θεσμούς είναι και η

οικογένεια, η οποία εκλαμβάνεται ως ένα παρωχημένο και συντηρητικό μοντέλο ζωής που δεν έχει πλέον ξεπεραστεί και μόνο προγονοπληκτικά χαρακτηριστικά φέρει.

Οι συνέπειες της χαλάρωσης του οικογενειακού δεσμού

Η κρίση του θεσμού της οικογένειας επιφέρει συνέπειες, όπως...	Πιο αναλυτικά...
Τραυματικές εμπειρίες και συμπλέγματα του ατόμου	Η αύξηση των διαζυγίων και η ενδοοικογενειακή διαμάχη αποσθαρώνουν το οικογενειακό οικοδόμημα και διαταράσσουν την ψυχική και συναισθηματική κατάσταση των νεότερων μελών. Έτσι, προκαλούνται τραυματικές εμπειρίες στα παιδιά, τα οποία δυσλειτουργούν στην καθημερινότητά τους, κυριεύονται από αμφίσημα συναισθήματα λόγω της ανασφάλειας που βιώνουν και μειώνονται οι σχολικές και κοινωνικές τους επιδόσεις.
Αύξηση εγκληματικών επεισοδίων, περιθωριακών ατόμων, βίας	Η οικογένεια αποτελεί τον κυριότερο φορέα αγωγής που ενσταλάζει στην ψυχή των νεότερων μελών όλες τις απαραίτητες αξίες και αρετές για τον ατομικό και σύγχρονο βίο. Όμως, αν η οικογένεια χάνει τον ηθικοποιητικό της ρόλο και κλυδονίζονται τα θεμέλιά της, τότε ο νέος βιώνει έντονα το αίσθημα της ανασφάλειας και προσπαθεί να αποκτήσει χαρακτηριστικά ενηλίκου με τάση αυτοπροστασίας. Αυτή η συμπεριφορά γεννά μια παθογενή φύση ανθρώπου που ρέπει προς την ανομία και τη βία, ως μόνη διέξοδο διασφάλισης του αισθήματος αυτοπροστασίας.
Χρήση επιβλαβών συνηθειών για την υγεία και τη ζωή του παιδιού	Μια οικογένεια σε κρίση και κλυδονισμό σημαίνει ταυτόχρονη χαλάρωση της σχέσης γονέα-παιδιού. Αυτό οδηγεί στην απουσία του γονεϊού ελέγχου προς το παιδί και στην ώθησή του να υιοθετήσει επιβλαβείς συνήθειες στην καθημερινότητά του, όπως είναι η εμμονή με τα τεχνολογικά μέσα, το κάπνισμα, η απουσία διαβάσματος ή και η χρήση ναρκωτικών ουσιών.
Κατάρρευση κοινωνικού οικοδομήματος, ατομικισμός και αδιαφορία για το συλλογικό καλό	Η έλλειψη οικογένειας σηματοδοτεί έλλειψη κανόνων, πειθαρχίας και χαλάρωση του αισθήματος υποχρεώσεων. Αυτές οι αξίες αποτελούν προϋποθέσεις για την ορθή συμπεριφορά του ατόμου εντός του κοινωνικού ιστού. Έτσι, διαμορφώνεται ένας εκκολλαπτόμενος πολίτης που θα χαρακτηρίζεται από αδιαφορία για τη συλλογικότητα και με μόνο ενδιαφέρον το ίδιον όφελος.
Αδυναμία του ατόμου να προσφέρει και να δημιουργήσει παραγωγικά	Τα άτομα που προέρχονται από διαλυμένες οικογένειες παρατηρείται ότι αδυνατούν να προσφέρουν σε μια αλτρουιστική βάση, διότι δεν έλαβαν την απαραίτητη προσοχή από τους γονείς τους, ούτε φροντίδα ή όμορφα, αγνά συναισθήματα. Γι' αυτό καθίστανται δυσλειτουργικά στην κοινωνία και κατ' επέκταση και στον χώρο εργασίας τους.
Υιοθέτηση λανθασμένων προτύπων που προσβάλλουν την προσωπικότητα και τη ζωή του ατόμου	Η οικογένεια αποτελεί την εστία και τη βάση, όπου ο άνθρωπος λαμβάνει αγωγή και καλλιέργει τα φίλτρα των επιλογών του για την υπόλοιπη ζωή του. Από τη στιγμή που η οικογένεια, όμως, δυσλειτουργεί, ο νέος χάνει τη χρήσιμη για αυτόν τροφοδότηση και όλα τα απαραίτητα εφόδια για τη λήψη σωστών επιλογών, με αποτέλεσμα

	είτε να μαζοποιείται υιοθετώντας μια αγελαία συμπεριφορά, είτε να μην έχει την κατάλληλη αξιολογική ικανότητα μιμητισμού ορθών προτύπων.
Παγκυριαρχία ενός νέου προτύπου ζωής	Οι εργασιομανείς γονείς λόγω της συχνής απουσίας τους από το σπίτι και από τη ζωή των παιδιών τους προσπαθούν να καλύψουν το κενό μέσω επιπόλαιων πράξεων, ανούσιων για την ορθή αγωγή των νέων. Έτσι, παρέχουν ελευθερίες, προσφέρουν υλικά αγαθά ως ανταλλάγματα (χρήματα, δώρα), με αποτέλεσμα να καλλιεργούν στα παιδιά ένα αίσθημα καταναλωτισμού και ωφελισμού.
Υπογεννητικότητα – κοινωνική αστάθεια και παρακμή	Η οικογένεια διέρχεται κρίση λόγω της οικονομικής κρίσης και πολλών άλλων παραμέτρων. Αυτό, όμως, προξενεί βλάβη στα θεμέλια της κοινωνίας, διότι τα ζευγάρια πλέον αδιαφορούν να τεκνοποιήσουν με αποτέλεσμα την υπογεννητικότητα. Αυτό οδηγεί την κοινωνία σε γεροντοποίηση και έλλειψη νεαρού εργατικού και επιστημονικού δυναμικού.

Τρόποι ενίσχυσης του θεσμού της οικογένειας

Οι κλυδωνισμοί που δέχεται στην εποχή μας ο θεσμός της οικογένειας μπορούν να αντιμετωπιστούν με...	Πιο αναλυτικά...
Ανάληψη ευθύνης από τους γονείς	Οι γονείς έχουν την ισότιμη ευθύνη της ανατροφής και αγωγής των νεαρών μελών της οικογένειας που δημιούργησαν. Γι' αυτό οφείλουν να δείξουν συνυπευθυνότητα και ωριμότητα και να ξεπεράσουν όποιες διαφορές μεταξύ τους για το καλό όλων.
Παιδεία και αποφυγή πνευματικού σκοταδισμού	Η παιδεία αποτελεί πανάκεια για όλα τα προβλήματα. Γι' αυτό οι γονείς είναι αναγκαίο να έχουν πετύχει την πνευματική τους ολοκλήρωση, ώστε να εμφυσήσουν στα νεότερα μέλη τα απαραίτητα πνευματικά και ηθικά εφόδια, για να πορευτούν, όταν μεγαλώσουν, με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα στην κοινωνική τους ζωή.
Υιοθέτηση τρόπου επίλυσης των διαφορών με διάλογο και κατανόηση	Οι όποιες διαφορές και διενέξεις εντός οικογενειακού πλαισίου πρέπει να επιλύονται με πολιτισμένο τρόπο. Ο μόνος ενδεδειγμένος πολιτισμένος τρόπος είναι ο διάλογος. Έτσι, το παιδί και οι γονείς θα μπορέσουν να προσπελάσουν οποιαδήποτε διαφωνία και να λύσουν τις μεταξύ τους διαφορές, χωρίς να υπάρχει εγωισμός και διάθεση επιβολής.
Εξασφάλιση χρόνου για την οικοδόμηση σχέσεων μεταξύ των μελών και ένδειξη ενδιαφέροντος	Για την αντιμετώπιση της οικογενειακής κρίσης χρειάζεται να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των μεγαλύτερων και των μικρότερων ή ακόμη και μεταξύ των μεγαλύτερων μελών. Έτσι, αν υπάρχει ο κατάλληλος χρόνος που τα οικογενειακά μέλη θα επικοινωνούν, θα συζητούν ή θα παίζουν μεταξύ τους, θα δημιουργηθεί ένα όμορφο κλίμα σύσφιξης των σχέσεων.
Οικογενειακή αγωγή στο σχολείο	Στο πλαίσιο του σχολείου μπορούν να υπάρξουν καινοτομίες και ρηξικέλευθες προτάσεις, όπως μάθημα οικογενειακής αγωγής ή συνεδρίες καθηγητών-παιδιών-γονέων. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να βοηθεί ο νέος να έρθει πιο κοντά με τα ενήλικα μέλη της οικογένειάς του, να ευαισθητοποιηθεί και να αντιληφθεί την γονεϊκή στοργή και ενδιαφέρον.

**Προβολή τηλεοπτικών
προγραμμάτων ενημέρωσης
γονέων**

Τα μέσα ενημέρωσης μπορούν να διαδραματίσουν σπουδαίο ρόλο στην υποστήριξη του γονεϊκού προτύπου. Μέσα από εκπομπές συμβουλευτικού χαρακτήρα είναι δυνατόν να βοηθήσουν τους γονείς να πλησιάσουν τα έφηβα παιδιά τους και με ενδεδειγμένες προτάσεις από ειδικούς να γεφυρωθούν οι όποιες διαφορές υπάρχουν.

**Συνδρομή από μέρους της
Πολιτείας**

Ένα δημοκρατικό και ευνομούμενο κράτος οφείλει να προάγει και να προστατεύει τον θεσμό της οικογένειας, γιατί μόνο έτσι δεν θα παρακμάσει η ίδια η κοινωνία. Γι' αυτό οφείλει να επεκτείνει τα προνόμια, να διευκολύνει με επιδόματα τους εργαζόμενους γονείς, να προσφέρει ποιοτικότερες υπηρεσίες φύλαξης των παιδιών, να παρέχει γονεϊκές άδειες στους νέους γονείς και να λάβει μέτρα κοινωνικής πολιτικής για την ενίσχυση άπορων ή/και πολύτεκνων οικογενειών.